

สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ The Benefits for Social Welfare of the Ministry of Social Development and Human Security

บุญส่ง ชลธร

นักศึกษาลัทธิรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษานโยบาย และสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดให้แก่ประชาชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของการวิจัยเอกสารและการวิจัยสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า (ก) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมสวัสดิการที่มั่นคงให้แก่คนไทยทุกคนตามหลักการกรอบแผนปฏิบัติการการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า ได้แก่ การผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ การพัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างพลังทางสังคมการยกระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม อีกทั้งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งพันธสัญญาระหว่างประเทศที่กระทรวงฯ เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ข) กระทรวงฯ ได้กำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่ประชาชนตามกลุ่มเป้าหมาย คือ (1) กลุ่มเด็กและเยาวชน ให้สงเคราะห์ ค้ำครองสวัสดิภาพเด็กในสถานแรกรับ สถานนงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู (2) สตรี โดยการฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต อบรมให้ความรู้เพื่อป้องกันการถูกล่วงละเมิดและประสานให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ (3) ผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำ บริการดำเนินการแก้ไขปัญหาคอขวด จัดหาที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการบริการทางการแพทย์ (4) ผู้พิการ โดยการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย การศึกษา อาชีพคนพิการ และให้การสงเคราะห์ครอบครัว (5) ผู้ด้อยโอกาส โดยการอุปการะในสถานสงเคราะห์ และเสริมสร้างศักยภาพในการฝึกอาชีพ (6) ผู้ได้รับความเสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยให้ความช่วยเหลือ บำบัด ค้ำครอง พัฒนาอาชีพ และประสานการช่วยเหลือทางคดี (7) ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด พัฒนาศักยภาพฟื้นฟูร่างกายจิตใจ สร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้

คำสำคัญ: สิทธิประโยชน์, สวัสดิการสังคม, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

Abstract

The study of the benefits for social welfare of the Ministry of Social Development and Human Security (MSO) was aimed to examine the policy and social welfares benefits administrated by the Ministry of Social Development and Human Security and the benefits that have been provided to the general public. This qualitative survey was carried out with research

documents and the field survey was conducted by interviewing the administrative executives who are responsible for formulating and implementing the policies. The result showed as follow. (a) The MSO has set forth the policies that all Thai citizens shall be provided the equitable social welfares under the Universal Social Welfare Programs in accompanying with the implementation of the Bureaucratic Strategies Plan B.E.2555-2559 that has pushing toward the development of the social welfare society, strengthening the society in the face of the ever-changing situations, enhancing the social power, leveraging the administrative capability and social development, as well as being concerned of the education, analysis, research and development in the field of the social development ,welfares, and human security in accordance with the National Economic and Social Development Plan No.11, the Research National Policy and Strategies No.8, and other related International Conventions, and preparing the readiness entering into the Asian Economic Community (AEC) B.E.2558. (b) The MSO has set the benefits for target populations. The include children, youth, women, the aged, the disabled, and the disadvantaged, the injured people caused by human trafficking, and those who have undergone the drug addiction therapy. Such benefits include public housing programs (Ban Au Ar Thorn), Low Cost Housing Project (Ban Man Kong), Social Welfare Access Standard Development Program, Fund-based Social Welfare Access Opportunity Program, Human Protection Program (the target groups are the women (gender equality), children, youth, the aged, the disabled, and the disadvantaged, the Center of Three Generation Program (Saiyairak), Human Trafficking Protection and Problem-Solving Program, Teenage Pregnancy Problem-Solving Program, Prachabordi Center Hotline 1300 Project, and Fund Service for Social Development and Human Security. The MSO has assumed no responsibilities for other non-concerned programs.

Keywords: Benefits, Social Welfare, Ministry of Social Development and Human Security

บทนำ

ปัจจุบันมีการพูดกันมากถึงสวัสดิการสังคมในประเทศไทย แม้ว่าในหลายกลุ่มและหลายสถานการณ์จะใช้คำที่ต่างกันออกไป ทั้งเจตนาและจุดมุ่งหมายของการนำเสนอ ก็หลากหลาย แต่กระนั้นเป้าหมายหนึ่งที่มีร่วมกันของทุกฝ่าย คือการจะเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนให้มากที่สุด เพื่อสร้างความสุข การกินดีอยู่ดี และความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยในการ

ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

สวัสดิการสังคมในประเทศไทยที่ผ่านมาในยุคแรก ๆ จะเป็นลักษณะของ การช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการทำตามคติความเชื่อตามรากฐานทางศาสนา ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5 และต้องการที่จะพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นแบบตะวันตก ก็ได้มีการวางระบบต่าง ๆ ทั้งในระบบ

ราชการเอง และในการพัฒนาเมือง รวมถึงผู้คนในประเทศก็มีหน่วยงานใหม่ ๆ เกิดขึ้นคอยให้บริการ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ไม่ได้เน้นที่การให้สวัสดิการแก่ประชาชนทั่วไป แต่เป็นการเน้นที่การปรับโครงสร้างให้มีระบบราชการตามรูปแบบรัฐสมัยใหม่ ที่จะมาทำหน้าที่เป็นหลัก

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายแม่บทในการส่งเสริมงานด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม เพื่อประโยชน์ในการ-เสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมให้เป็นไปอย่างทั่วถึง เหมาะสมและเป็นธรรม โดยขยายจากขอบเขตเดิมที่มีการดูแลเฉพาะกลุ่มที่ประสบปัญหาทางสังคม และผู้ด้อยโอกาส ไปสู่การสร้างหลักประกันเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับประชาชนทุกคน มีการคำนึงถึงสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม และการช่วยให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี

การจัดสวัสดิการสังคม โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้ประกาศยุทธศาสตร์ทางสังคมเพื่อรองรับนโยบาย 3 ยุทธศาสตร์ คือ (สำนักบริการสวัสดิการสังคม, 2555, หน้า 8) ยุทธศาสตร์สังคมไม่ทอดทิ้งกัน ยุทธศาสตร์สังคมเข้มแข็ง และยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม

จากความพยายามในการจัดระบบสวัสดิการดังกล่าวยังมีความพยายามที่จะสร้างเครื่องมือหรือหลักเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาจากสภาพทั่วไปที่จะนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์ เพื่อ

บ่งชี้ให้ได้ว่า ใครคือผู้เหมาะสมที่จะได้รับสวัสดิการ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาเรื่องความเป็นธรรมที่คนจนเหล่านั้นที่พึงจะได้รับ ในที่นี้นอกจากจะอาศัยเส้นความยากจนหรือเกณฑ์รายได้เพื่อชี้ถึงคนจนหรือคนด้อยโอกาส เพื่อให้ระบบสวัสดิการสามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง

โครงการสวัสดิการมากมายของทุกรัฐบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ และอื่น ๆ เหล่านี้ยังมีลักษณะการจัดกระจายและบางอย่างมีลักษณะซ้ำซ้อน ที่สำคัญคือด้านของการประชาสัมพันธ์ยังไม่สามารถทำให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงว่าจริง ๆ แล้วสวัสดิการของรัฐมีอะไรบ้าง และมีขอบข่ายการคุ้มครองอย่างไร ทำให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยพลาดโอกาสในการได้รับความช่วยเหลือไปอย่างน่าเสียดาย นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มียุทธศาสตร์ในการปฏิบัติราชการในปี พ.ศ. 2555-2559 ได้แก่ การผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ การพัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างพลังทางสังคมการยกระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม อีกทั้งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยพัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสังคมสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และนโยบายและ

ยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งพันธสัญญาระหว่างประเทศที่กระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (สันติ พร้อมพัฒน์, 2554, หน้า 15-17)

เนื่องจากขอบเขตของงานสวัสดิการสังคมมีขอบข่ายที่กว้างขวาง ประเด็นปัญหาสังคมในปัจจุบันที่มีปริมาณและความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ในขณะที่องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ดำเนินงานในเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิการเป็นจำนวนมาก ซึ่งทั้งหมดมีแนวทางการดำเนินงานทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน ระบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย ถือว่ามีมากพอควร นอกจากนี้ยังมีการให้บริการของภาครัฐในส่วนของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงว่าเป็นสวัสดิการสังคม แต่ในเชิงเนื้อหาได้ดำเนินการแบบสวัสดิการสังคม

การศึกษาเรื่อง “สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์” นี้ เป็นการศึกษาถึงการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการ-สังคมของประชาชนจากกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ และเพื่อศึกษาความต้องการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน ตลอดจนเป็นการรวบรวม สรุป และจัดหมวดหมู่ของสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบในวงกว้าง อันจะเป็นการ

ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้รับโอกาสในการรับสวัสดิการอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนากำลังคน-และความมั่นคงของมนุษย์
2. เพื่อศึกษาการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนจากกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์
3. เพื่อศึกษาความต้องการสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนจากกระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดสวัสดิการสังคมเป็นแนวคิดที่มีรากฐานความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดนี้เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของสังคมตะวันตกซึ่งเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรม เป็นอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้ วิถีชีวิตของคนในสังคมเคลื่อนย้ายจากกลุ่มเครือญาติและชุมชน ไปสู่สังคมองค์กรหรือโรงงาน การทำงานภายในโรงงานในยุคเริ่มต้นของการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้น มีการเอาใจเอาเปรียบผู้ใช้แรงงานอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นปัญหาคุณภาพการดำรงชีวิตและการดำรงชีพของผู้ใช้แรงงาน ส่งผลให้รัฐต้องเข้ามาแทรกแซงการจัดการภาวะเศรษฐกิจเพื่อให้บรรดาผู้ใช้แรงงานมีหลักประกันในการดำรงชีพที่มั่นคงเพิ่มขึ้น

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2554, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมไว้ว่า สวัสดิการสังคม

หมายถึง ระบบการจัดบริการ ทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ดังนั้น ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม เป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

องค์ประกอบของงาน “สวัสดิการสังคม” ในลักษณะกว้าง 7 ด้าน และองค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบ 3 ด้าน จึงขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของนักสวัสดิการสังคมสำหรับในสังคมไทยนำมาใช้ทั้ง 2 ลักษณะ ทั้งด้านกว้างและด้านแคบ แต่โดยทั่วไปแล้วสังคมไทยมักจะรู้จักบริการสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบมากกว่า โดยบริการประกันสังคมถือเป็นบริการที่นำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางสังคมให้กับลูกจ้างผู้ใช้แรงงานที่พัฒนาขยาย

ความครอบคลุม และสิทธิประโยชน์ทดแทนมากขึ้น ขณะที่บริการสงเคราะห์ประชาชนยังคงเป็นบริการที่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อน เป็นต้น (ระพีพรรณ คำหอม, 2549, หน้า 27)

โดยหลักการของรัฐสวัสดิการเป็นหลักที่เน้นความเป็นมนุษย์หรือมนุษยนิยมและความเท่าเทียมในการได้รับบริการ หรือได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และหลักการเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้า ซึ่งนับเป็นการลดการทดสอบคุณสมบัติของผู้สมควรได้รับความช่วยเหลือ (means tests) เพราะการทดสอบคุณสมบัตินั้นเป็นเรื่องที่ย่างยากซับซ้อน ปฏิบัติได้ยาก และยังเป็น การประทุษร้ายต่อประชาชนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออีกด้วย รัฐสวัสดิการทำให้สังคมมีเอกภาพ มีความสามัคคีและมีความมั่นคง ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างทัดเทียมกัน (กิติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2550, หน้า 6)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอยู่กับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งโดยสาระสำคัญจะแสดงออกมาที่สอดคล้องกับปัจจัยในการส่งเสริมหรือเกื้อหนุนให้มนุษย์ต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นด้วยความจำยอมหรือหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ ไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนด้วยตนเองได้เพราะขาดความรู้ความสามารถ และ ขาดโอกาส และบุคคลเหล่านี้มีความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงอยู่ในสังคมสวัสดิการสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับบุคคลกลุ่มนี้ ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการจัด

สวัสดิการสังคมนั้น เกิดจากการกระทำของ
มนุษย์เพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) รูปแบบการวิจัย เอกสาร (documentary research) และการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interviews) กับผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการนโยบายทั้งด้าน การกำหนดนโยบายหรือริเริ่มนโยบายและ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการ-สังคมของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ ให้ประชาชน ได้รับทราบในวงกว้าง อันจะเป็นการส่งเสริมให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้รับโอกาสในการ รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง ในการวิจัยครั้งนี้แบ่ง ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยทำการสำรวจเอกสาร งานวิจัย ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับ สิทธิประโยชน์ รวมทั้งเอกสารทางภาคราชการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิทธิ ประชาชนตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งนโยบาย ของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการ หน่วยงานของรัฐที่ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสวัสดิการ-สังคม ตลอดจน วิวัฒนาการการจัดสวัสดิการสังคม

2. วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in- depth interview) สำหรับการวิจัยสนาม (field research) ได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้บริหาร ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในเรื่อง สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวง

การพัฒนาสังคมและ- ความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่ง มีแนวประเด็นคำถามในลักษณะ (open- ended) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการที่จะ ทราบถึงนโยบาย มาตรการ กลไกเกี่ยวกับ สวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสิทธิ ประโยชน์ ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงฯ ที่ จัดให้แก่ประชาชน ประกอบด้วย (1) นางศุภ ลักษณ์ จันท์เจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มการวิจัย และพัฒนา สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ (2) นางสาวอมรรัตน์ จีระ ปัญญา กลุ่มการวิจัยและพัฒนา สำนักงาน- ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (3) นางจันทร์ฉาย แยมอยู่ นักสังคม สงเคราะห์ชำนาญการ สำนักมาตรฐานการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (4) นางสาวญาณากร พิทยานิน นักสังคม สงเคราะห์ชำนาญการ สำนักมาตรฐานการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ภาคนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและใช้ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร การดำเนินงานที่ เกี่ยวข้องกับบทบาทภาครัฐในการจัดสวัสดิการ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้ได้กำหนดแนว คำถามแบบโครงสร้าง อย่างไร ก็ตามเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สัมภาษณ์ให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในที่นี้แบ่งขั้นตอนการเก็บข้อมูลออกเป็นช่วง ดังนี้ (1) ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้บริหารที่จะเป็นผู้ให้ สัมภาษณ์ และติดต่อประสานงานกับเลขานุการ

ของผู้บริหารแต่ละท่านเพื่อกำหนดตารางเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ (2) เตรียมความพร้อมในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล อาทิ แนวทางการสัมภาษณ์ เครื่องและเทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป อุปกรณ์เครื่องเขียนสำหรับการจดบันทึก ยานพาหนะในการเดินทาง (เดินทางโดยยานพาหนะส่วนตัว) งบประมาณเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นต้น (3) ยืนยันกำหนดการการเข้าสัมภาษณ์ ที่ชัดเจนอีกครั้งทั้งในส่วนของวันและ เวลาเพื่อไม่ให้เสียเวลาของทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้การยืนยันกำหนดการเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะผู้บริหารทุกท่านมีกิจกรรมมากมายดังนั้นการนัดหมายที่ชัดเจนจึงมีความสำคัญมากก่อนที่จะเข้าไปสัมภาษณ์ทุกครั้ง (4) เริ่มต้นสัมภาษณ์จนถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (สัมภาษณ์ในแต่ละท่านจนแล้วเสร็จ) โดยผู้วิจัยจะต้องเดินทางไปถึงที่นัดหมายก่อนกำหนดเวลาอย่างน้อยครึ่งชั่วโมงทุกครั้ง (5) หลังจากการสัมภาษณ์ ในขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (สัมภาษณ์) เสร็จแล้ว จนถึงการจัดระบบข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาใช้ใน การวิเคราะห์ อภิปรายผล และสรุปผล ผู้เสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกระทรวงที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกระทรวงภาคสังคมในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาค ในสังคม และ

ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน โดยรวมส่วนราชการ ด้านนโยบาย และการปฏิบัติ ประกอบด้วย กรมประชา-สงเคราะห์ สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม-และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กองพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน กรมการพัฒนาชุมชน การเคหะแห่งชาติ (กคช.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อ เป็นองค์การและกลไกด้านสังคมในการบรรลุ นโยบายของรัฐบาล ที่ให้ประชาชน ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้มีการพิทักษ์ และคุ้มครองสิทธิตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยบูรณาการแนวคิด ทิศทาง และการบริหารให้เป็นระบบจากภาคีทุกภาคส่วนและทุกระดับ

นโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นโยบายรัฐบาล คณะรัฐมนตรี โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2554 ซึ่งนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้อง

1. ส่งเสริมการพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่น โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายครอบครัว รวมทั้งพัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พ่อแม่ และผู้ปกครองรู้จักใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน เพื่อลดช่องว่างระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนในแต่ละชุมชนเพื่อเชื่อมประสานระหว่างบ้าน ศาสนา โรงเรียน เพื่อสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคง

นอกจากนี้ จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัว และส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการของส่วนราชการและกองทุนต่าง ๆ ร่วมกับอาสาสมัครภาคประชาชน รวมถึงชักจูงให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อรวมพลังทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชีวิตคนไทย โดยการใช้พื้นที่เป็นฐาน

2. สร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ด้วยการขจัด การเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ปรามปรามขบวนการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติด ตลอดจนป้องกัน ปรามปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการ

คุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงเอาเปรียบ รวมถึงให้โอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หรือมีที่อยู่อาศัยพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์

3. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กแรกเกิดเด็กก่อนวัยเรียน และเยาวชนทุก ช่วงวัยให้มีความรู้ คู่จริยธรรม ให้ความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนแรก สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพจัดการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบ ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม จิตอาสาเพื่อสังคมควบคู่กับการเรียนรู้จากกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับ เด็กและเยาวชนของชาติ

4. สนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเสมอภาค ด้วยการปกป้องสิทธิของสตรี ปรับปรุงกฎหมายที่คุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว และดึงศักยภาพของสตรีให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสาธารณสุขแก่สตรีทั้งในเมืองและชนบทเพื่อให้มีความรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ มีหลักประกันใน การดำรงชีวิต จัดตั้งสถานดูแลเด็กในที่ทำงานภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน การเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของศูนย์พึ่งได้เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหา

ความรุนแรงในครอบครัวตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของสตรีให้เป็นหลักในการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง รวมถึงจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาบทบาทสตรีไทยให้เท่าทันโลกยุคใหม่

5. เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการจัดตั้งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่าง ๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ สร้างความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ พัฒนาบริการสุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ รวมถึงหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการหรือทุพพลภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมภายใต้หลักคิดที่ว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูง สมควรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง

6. ลดอุบัติเหตุและความสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจรให้เหลือน้อยที่สุด ส่งเสริมการเรียนรู้การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัยโดยน้อมนำหลักการแก้ไขปัญหาจราจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และถือเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นในทุกพื้นที่ของประเทศ

สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. สิทธิประโยชน์ด้านที่อยู่อาศัย มิติความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย หมายถึงการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีสภาพมั่นคง มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่พอเพียง อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี และมีทาง เข้า-ออกสะดวก ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่บ่ง

บอกถึงคุณภาพชีวิต และความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยพื้นฐานสำคัญสี่ประการ ที่พักอาศัย ทำเลที่ตั้ง การขนส่งมวลชน แหล่งสาธารณูปโภค ควรมีอยู่บริเวณใกล้กันเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการและการอำนวยความสะดวก ให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น สวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะอยู่ในความดูแลของกระทรวง- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยภารกิจหลักในการให้ความช่วยเหลือในเรื่องที่อยู่อาศัยตลอดจนถึงการร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน สนับสนุน ส่งเสริม ความมั่นคงในการอยู่อาศัย ซึ่งมี 2 โครงการ ดังนี้ (1) โครงการบ้านเอื้ออาทร รับผิดชอบโดยการเคหะแห่งชาติ อันเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ในความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2) โครงการบ้านมั่นคง รับผิดชอบโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นหน่วยงานมหาชน ในความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2. สิทธิประโยชน์ด้านการมีงานทำและการมีรายได้ มิติด้านความมั่นคงด้านการมีงานทำและรายได้ หมายถึง การได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคงและพึงพอใจ มีรายได้และเงินออมที่พอเพียงแก่การดำรงชีพโดยไม่มีหนี้สินที่ไม่มีคุณค่า การมีงานทำและการมีรายได้ ทั้งสองสิ่งนี้นำมาซึ่งปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในชีวิต เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สะท้อนให้เห็นสถานภาพและความเป็นอยู่ วิธีการดำเนินชีวิต และในแง่มุมหนึ่งสามารถบ่งบอกได้ถึงคุณภาพชีวิตของบุคคล การมีงานทำเพื่อหารายได้มาตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต ขึ้นอยู่กับหลาย

ปัจจัย ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคลและระบบ โครงสร้างทางสังคม ความมั่นคงด้านการมีงานทำและการมีรายได้ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง และ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้มีกองทุนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทั้งทางด้านการมีงานทำและการมีรายได้ ประกอบด้วย กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน การจัดหางานและสินเชื่อเพื่อ คนไปทำงานต่างประเทศ กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรผู้ยากจน กองทุน-สงเคราะห์เกษตรกร และสินเชื่อกองทุนเพื่อการปฏิรูปที่ดิน กองทุนเพื่อผู้ใช้แรงงาน เงินกู้เพื่ออบรมฝีมือแรงงาน เงินสมทบกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

3. สิทธิประโยชน์ด้านการบริการทางสังคมทั่วไป มิติความมั่นคงด้านการบริการทางสังคม เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส ได้มีความมั่นคงในชีวิต หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงการคลัง

สิทธิประโยชน์จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ (1) เด็กและเยาวชน (กองทุนคุ้มครองเด็ก) สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานแรกรับ สถานวงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และพัฒนาเด็กในครอบครัวและชุมชน การจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ ได้รับการดูแลสุขภาพ การศึกษา นันทนาการ (2) สตรี ฝึกอบรมอาชีพ

และพัฒนาคุณภาพชีวิต การอบรมให้ความรู้เพื่อป้องกัน การถูกล่อลวง ประสานให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ (3) ผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำ ปกษาดำเนินการแก้ไขปัญหาครอบครัว จัดหาที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการบริการทางการแพทย์ (4) ผู้พิการ สงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย การศึกษา อาชีพคนพิการ และการให้การสงเคราะห์ครอบครัว (5) ผู้ด้อยโอกาส อุปการะในสถานสงเคราะห์ และเสริมสร้างศักยภาพในการฝึกอาชีพ (6) ผู้ได้รับความเสียหายจากการค้ามนุษย์ช่วยเหลือ บำบัด คุ้มครอง พัฒนาอาชีพ และประสานการช่วยเหลือทางคดี (7) ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด พัฒนาศักยภาพฟื้นฟูร่างกายจิตใจ สร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้ (8) เงินช่วยเหลือพลเมืองดี เงินช่วยเหลือพลเมืองดี มี 4 ประเภท คือ ค่ารักษาพยาบาล เงินชดเชย เงินดำรงชีพ เงินสงเคราะห์ และค่าจัดการศพ (9) กองทุนส่งเสริมสวัสดิการสังคม สนับสนุนทุนแก่องค์การสวัสดิการสังคมที่ส่งโครงการขอรับทุน (10) เงินอุดหนุนองค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชน สนับสนุนทุนแก่องค์การสวัสดิการสังคมที่ส่งโครงการขอรับทุน (11) สวัสดิการชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน องค์การสวัสดิการชุมชนจะได้รับสิทธิประโยชน์คือ การรับรองสถานะตามกฎหมาย และการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคมให้มีความเป็นสาธารณะมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม

ในทุกขั้นตอนของการจัดทำนโยบายในประเด็นต่าง ๆ หรือใช้งานวิจัยเป็นฐาน มีการรวมกลุ่มเครือข่าย/ภาคีให้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องในการผลักดันกลไกนโยบาย รวมทั้งการจัดประชุมเวทีสังเคราะห์งานสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดการสร้างระบบสวัสดิการสังคมทั้งกระแสหลักและกระแสรองควบคู่กันไปกับการพัฒนาหลักกฎหมายให้ทันกับปัญหาสังคมใหม่ ๆ

2. ควรสร้างกลไกการบริหารจัดการระบบงาน ผ่านการประเมินผลในระบบเปิด กลไกที่จะมีส่วนร่วมในการประเมินผลในงานสวัสดิการสังคม ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อม องค์กรกลางที่เข้ามาร่วมประเมิน (neutral evaluation unit) การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน และตัวชี้วัดทางสังคม (เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม ความสามารถและคุณภาพในการให้บริการ ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ความรับผิดชอบต่อสาธารณะการตอบสนองความต้องการของประชาชน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

3. ควรส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชน โดยสร้างกลไกการเงินการคลัง-และการจัดตั้งกองทุนที่พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน กระบวนการมอบอำนาจให้ชุมชนที่มีอำนาจและมีอิสระในการจัดการงบประมาณ จัดตั้งกองทุนหรือองค์กรการเงินในพื้นที่ของตน โดยผ่านการมีส่วนร่วมอย่างโปร่งใส เป็นธรรม จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านสำนึกและจิตวิญญาณโดยธรรมชาติ

4. ควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการงานสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเหมาะสม การพัฒนากลไกการกระจายอำนาจ ควรมีการสร้างเครื่องมือประเมิน และพัฒนาความพร้อมศักยภาพประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสวงหา แนวทางการทำงานสวัสดิการเพื่อชุมชนท้องถิ่นอย่างรอบด้าน และมีคุณภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เปลี่ยนแปลงไป

5. ควรเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรบริการแบบครบวงจรเบ็ดเสร็จ (One Stop Crisis Center: OSGCC) เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของกลไกการดำเนินงานให้สามารถรองรับปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ในภาวะวิกฤตได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับสาระสำคัญต่อไปนี้ เช่น มีโครงสร้างองค์กรจัดแบ่งภารกิจการทำงานในทีมสหวิชาชีพที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการจัดการกระบวนการดำเนินงานใหม่ ที่เชื่อมโยงทั้งในระดับบุคคล และนโยบาย

6. ควรเสริมสร้างและขยายระบบอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยการสร้างมาตรการจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน อาสาสมัคร เพื่อการคุ้มครองเด็ก ซึ่งจะต้องมีการสร้างระบบสาธารณูปการอาสาสมัครในชุมชนร่วมกัน โดยใช้แผนชุมชนและควมมีระบบเสริมความรู้ พัฒนาทักษะในการเข้าถึงปัญหา คอยเป็นผู้เฝ้าระวังทางสังคม (social watch dog) และมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการ-ทำงาน ประสาน แสวงหาทรัพยากรในชุมชนเป็นเบื้องต้น

7. ควรเสริมกลไกการประสานงานรูปแบบต่าง และการสร้างและพัฒนาระบบการประสานงานที่หลากหลายมิติ ทั้งงานในด้านการระงับ ข้อมูล การสื่อสาร การประชุม การส่งต่อเพื่อรับบริการ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนากลไกในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่กลไกระดับนโยบาย การบริหารจัดการ การ

ดำเนินงาน ล้วนแต่เป็นการสร้างหลักประกันคุณภาพพื้นฐานเพื่อการพัฒนางานสวัสดิการสังคมทั้งสิ้น รวมทั้งการสร้างให้เกิดองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ประสานงานสวัสดิการสังคมของแต่ละกระทรวงเพื่อให้เกิดการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิติพัฒน์ นนทปัทมดลย์. (2550). รัฐสวัสดิการ: เครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในสังคม ในเอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ โดย ภาควิชาสังคมสงเคราะห์-ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วันพฤหัสบดีที่ 20 ธันวาคม 2550.
- คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการแห่งชาติ. (2554). แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2549). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อารยัน มีเดีย.
- สันติ พร้อมพัฒน์. (2554). ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.
- สำนักบริการสวัสดิการสังคม. (2555). ผลการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นที่สูง. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.